מציאת האשה פרק ששי כתובות סז.

מציעין תחתיו ובאין עניים ומקפלין אותן מאחריו איבעית אימא [6]כדבעי ליה למיעבד לא עבד [7]כדאמרי אינשי לפום גמלא שיחנא תניא [8]אמר ר' אלעזר ברבי צדוק [9]אראה בנחמה אם לא ראיתיה שהיתה מלקטת שעורים מבין טלפי סוסים בעכו קראתי עליה מקרא זה [10]אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך אל תקרי גדיותיך אלא גויותיך: אמר רב שמן בר אבא אמר ר' יוחנן הכניסה לו זהב שמין אותו והרי הוא כשוויו מיתיבי הזהב הרי הוא ככלים מאי לאו ככלים של כסף דפחתי לא ככלים של זהב דלא פחתי א"כ ככליו מיבעי ליה ועוד תניא [11]זהב הרי הוא ככלים דינרי זהב הרי הן ככספים רבן שמעון בן גמליאל אומר במקום שנהגו שלא לפורטן שמין אותן והרי הן בשוויהן רשב"ג אהייא אילימא אסיפא מכלל דתנא קמא סבר אפי' במקום שנהגו שלא לפורטן הא לא נפקי אלא לאו אריש והכי קאמר זהב הרי הוא ככלים מאי כלים כלים של כסף רשב"ג אומר הרי הוא כדינרין של זהב במקום שנהגו שלא לפורטן לא לעולם אסיפא ודנפקי ע"י הדחק ובהא קמיפלגי מר סבר כיון דנפקי משבחינן לה ומר סבר כיון דלא נפקי אלא ע"י הדחק לא משבחינן לה איבעית אימא כולה רשב"ג היא וחסורי מיחסרא והכי קתני זהב הרי הוא ככלים דינרי זהב הרי הן ככספים בד"א במקום שנהגו לפורטן אבל במקום שנהגו שלא לפורטן שמין אותם והרי הן בשוויהן דברי רשב"ג שרבן שמעון בן גמליאל אומר במקום שנהגו שלא לפורטן שמין אותם והרי הן בשוויהן מ"מ ככליו מיבעי ליה קשיא איבעית אימא הכא במאי עסקינן בדהבא פריכא רב אשי אמר בממלא אמר רבי ינאי בשמים של אנטוכיא הרי הן ככספים אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי [12]יוחנן [a]גמלים של ערביא אשה גובה פרנא מהם אמר רב פפי הני תותבי דבי מכסי אשה גובה פרנא מהם ואמר רב פפי הני שקי דרודיא ואשלי דקמחוניא אשה גובה פרנא מהן אמר רבא מריש הוה אמינא הני ארנקי דמחוזא אשה גובה פרנא מהם מאי טעמא אסמכתייהו עלייהו כיון דחזאי דשקלי להו ונפקי וכי משכחי ארעא זבני בהו אמינא אסמכתייהו אארעא הוא: **מתני'** [13]המשיא את בתו סתם לא יפחות לה מחמשים זוז [14]פסק להכניסה ערומה לא יאמר הבעל כשאכניסנה לביתי אכסנה בכסותי אלא מכסה ועודה בבית אביה [15]וכן המשיא את היתומה לא יפחות לה מחמשים זוז אם יש בכים מפרנסין אותה לפי כבודה: **גמ'** אמר אביי [16]חמשים זוזי פשיטי ממאי מדקתני סיפא [17]אם יש בכים מפרנסין אותה לפי כבודה ואמרינן מאי כים אמר רחבה ארנקי של צדקה ואי אלקא דעתין חמשים זוזי ממש אם יש בכים כמה יהבינן לה אלא אמע מינה חמשים זוזי פשיטי ת"ר [18]יתום ויתומה שבאו להתפרנס מפרנסין את היתומה ואחר כך מפרנסין את היתום מפני שהאיש דרכו לחזור על הפתחים ואין אשה דרכה לחזור [19]יתום ויתומה שבאו

מסורת הש"ס

[a] [ע"ז ח:], [b] סוטה יג: לקמן קד., [c] [תוספתא פ"ה], [d] [עיין תוספות מגילה טז: ד"ה אלמלא ורש"י מכות ה:], [e] [תוספתא פ"ו], [f] [ל"ל יומתן וכ"ה כת"י כתה"ש בקדושין], [g] [לעיל סה:], [h] [תוספתא פ"ו].

תורה אור השלם

[1] אם לא תדעי לך הַיָּפָה בַּנָּשִׁים צֵאִי לָךְ בְּעִקְּבֵי הַצֹּאן וּרְעִי אֶת גְּדִיֹּתַיִךְ עַל מִשְׁכְּנוֹת הָרֹעִים:
שיר השירים א ח

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דפחתי ל"ל קודם ד"ה דינרי:

מוסף רש"י

לפום גמלא שיחנא. המעמי לפי הגמל (לקמן קד:) לפי מה הגמל מרכין נמשלו (סוטה יג:). זדוי פשיטה. זוזי מדינה שהן שמינית שבחי זוזי, כל כסף מדינה אחד משמונה בכסף זוזי כדאמרינן לעיל פלג מדינה פלגא דזוזא שהוא אחד משמונה כפלגא (לעיל סה:).

תוספות רי"ד

אר"א קופה של בשמים אמר ר"א לא נאמרו דברים הללו אלא בירושלים פירוש ששם הנשים מתקשטות בבשמים ביותר: כעי ר"א במנה הנישום או במנה המתקבל שבת ראשונה או כל שבת ושבת חודש ראשון או כל חודש וחודש שנה ראשונה או כל שנה ושנה תיקו: אר"ש ב"נ אר"י גמלים של ערביא אשה גובה פורנא מהם א"ר פפי הני תותבי דבי מכסי אשה גובה פורנא מהן פי' כתובתה שאע"פ שאינה נגבית ממטלטלי אלא ממקרקעי כיון שמו"מ היה באלו המטלטלים וברוב כתוב' הם נמצאים כל אשה סמכא דעתה עליהן כמו שמומכין על הקרקע וגובה מהן: א"ר מריש הוה אמינא הני ארנקי במחוזא אשה גובה פורנא מהן מאי טעמא אסמכתייהו עלייהו כיון דחזי דשקלי להו ונפקי וכי משכחי ארעא זבני בהו אמינא שמע מינה פי' הנשים אקרקע היא פי' הנשים הגובות כתובתן כשהיו מגבין להם מהנדו ארנקי היו קונין בהן קרקע וכבר תיקנו הגאונים בישיבות שכתובת אשה ובע"ח גובין מטלטלין

מציעין תחתיו כמה הגמל יטעיניהו משא: **אם לא תדעי.** אם לא תתני לב כנסת ישראל לשמור את התורה למי לך וגו' סופך לצאת בעקבי הצאן ולרעות את גדיותיך: **וזכ.** מחיצות זהב: **והרי הוא כשוויו.** לא יוסיף שלש ולא יפחות תומש: **וזכ הרי הוא כלים.** זהב שבור הרי הוא ככלים. ומפרש ואזיל מאי כלים: **דינרי וזכ.** שהן טבועין: **הרי הן ככספים.** להוסיף שלש לפי שמומנים לשכר: **לפורטן.** שיש להן קצבה מטבע להמליפן תמיד בדינרי כסף ובפרוטות להוצאה ולמחורה: [a] **דפחתי.** לפי שמשתמשין בהן והוא מקבלן בפחות תומש: **אי נימא אפיפא.** אדינרי זהב: **ואיבעיים אימא.** ככלים של כסף דפחתי ולא תקשי לר' יוחנן דמר אמר רבי יוחנן בגרוטאות גדולות ומתניתין בדהבא פריכא גרוטאות דקות שנופל מהן כשממשמשין בהן: **בממלא.** דק דק של זהב שקורין פלאל"ש: **בשמים של אנטוכיא.** הוא עיקר סחורתן ואשה שהכניסה לבעלה שוס מהם הרי הן ככספים להוסיף שלש: **פרנא.** ריוח שלש: **פופכי דבי מכסי.** שמנות של אותו מקום: **אשלי.** מבלין מעות: **ארנקי דמחוזא.** כיסין מלאין מעות: **פרנא.** לזה שמעתי כתובה מנכסי יתומים ולא אמרינן מטלטלי דיתמי לא משתעבדי לבעל חוב: **אסמכתייהו עלייהו.** וגבינן מטלטלי כי הני שהן להן בתקום קרקעות לפי שבעלי סחורה הם: **דשקלי להו.** הנשים המלמנות והגרושות שגובות כתובתן: **אארעא הוא.** ואין גובות אלא מן הקרקע מן היתומים: **מתני' וכן המשיא את היתומה.**

גמ' זוזי **פשיטי.** זוזי מדינה שמונה מהן זוז לזרי: **להפרנס.** מזונות של לדקה: שבאו

זהב הרי הוא בשוויו. פירש ר"ת דבכלי זהב מיירי כגון זומים וטבעות וא"ת מאי קאמר לא זהב דלא פחתי הא בכלים מיירי וי"ל דהכי פירושו מאי לאו בכלים דבסף דפחתי דהא זהב כיון שהיא לובשת תמיד זומים וטבעות אע"פ שאינם נפחתים אשה רוצה להתקשט בהן ולהיות פוחתת תומש ומשני לא בכלים של זהב דלא פחתי פירוש כגון טוסות וקערות של זהב דאע"ג דכי משתמשי בהן פחתי כשל כסף מיהו אגב יוקרם אין משתמשין בהן תמיד ובהנהו פשיטא שהם כשווין דלא משתמשין בהם כולי האי דפחתי הכי נמי זומים וטבעות משום קישוט שלהן אינה רוצה לפחות בכליו מיבעי ליה פי' שעומד בכלותיו ובחשיבותו ואינו פוחת תומש ומשיק בדהבא פריכא פירוש בריית בדהבא פריכא אייבי פי' זהב שבור והכי קתני זהב שבור הרי הוא ככלים דהייגו ככלים של זהב כמו שאמר רבי יוחנן אע"פ שהוא שבור כיון שאינו פוחת תשוב כלים:

ממלא. זהב הניטל מן הארץ ממולאו:

אלא אריש. מדרבנן פריך: **גמלים** של ערביא אשה גובה **פרנא מהם.** פי' בקונטר' ריוח שלש שהם ככספים שמוסיף הבעל שלש וקשה לר"ת דה"ל למימר הרי הן ככספים דקאמר רבי יוחנן ונראה לו דבכתובה איירי שהאשה גובה כתובתה מהן דאסמכתייהו עלייהו כמו שפי' בקונטרס עצמו גבי ארנקי דמחוזא ומכאן פוסקין דמטלטלי דידן משתעבדי לכתובה דהוו כגמלים דערבי' ואשלי דקמחוניא דאסמכתייהו עלייהו ואין נראה לר"ת דאי בקרקע דמו בהני דשמעתתא מ"כ אם מכרם הבעל תוליא אשמו מיד הלקוחות לאחר מותו ואם כן לדבריהם בטלה תקנת השוק אלא ממנת תקנת הגאונים גבית ממטלטלי דיתמי כמו שכתוב בכתב רב שרירא גאון:

אמר אביי חמשים זוזי פשיטי בו'. וא"ת אמאי איצטריך למיפשט מממתני' תפשוט מדרב יהודה אמר רב דאמר בפרק קמא דקדושין (דף יא:) בשל דבריהם בסף מדינה וי"ל דרב יהודה לא נתן סימן אלא אמילעין לתודייהו ולא אזחי ואמנה דהא אמרינן בהמוכל (ב"ק דף 5. וסס) המוקש לחבירו באחזו נותן לו סלע רבי יוסי הגלילי אומר מנה ואמרינן מאי מנה מנה זוזי תנן או מנה מדינה תנן ופשט דמנה זוזי תנן ולא פריך מדרב יהודה וכתובה נמי אפילו למאן דאמר כתובה דרבנן הוי מאתים זוז זוריים כמו למאן דאמר דאורייתא דלא פליגי (לקמן קי:) אלא בנשא אשה בארץ ישראל וגירשה בקפוטקיא אם נותן ממעות ארץ ישראל או ממעות קפוטקיא וכן מנה דאלמנה דהוי לכולי עלמא דרבנן הוי מנה זוזי דמשמע בפרק קמא (לעיל יב:) גבי בית דין של בהנים גוביים כו' דכתובת אלמנה מחלה בשל תורה: ומכ"מ

עין משפט נר מצוה

יב א מיי' פט"ז מהל' מיאות הלכה ז טור ש"ע אה"ע סימן ק סעיף ח:
יג ב מיי' פ"כ מה הל' ח [ופיי"ב הל' מ] סמג עשין מח טוש"ע שם סימן נח סעיף ח:
יד ג מיי' שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף כ:
טו ד ה מיי' פ"ח מהל' מתנות עניים הלכה טו: סמג עשין קפב טוש"ע יו"ד סימן רנ סעיף כ:
טז ו ז מיי' שם טוש"ע יו"ד סימן רנח סעיף ח:

לעזי רש"י

פלאל"א [פיילול-א].
רסיסי (זהב), פירורי (זהב).

תוספות רי"ד (המשך)

דיתמי דשביק אבוהון: **מתני'** המשיא את בתו סתם לא יפחות לה: מנ' זוז פסק להכניסה ערומה לא יאמר הבעל כשתכנואי לביתי אכסה [אותה] בכסות אלא מכסה ועודה בבית אביה וכן המשיא את היתומה לא יפחות לה מנ' זוז ואם יש בכים מפרנסים אותה לפי כבודה: אמר אביי נ' זוז פשיטי פי' חמשים זוז מדינה ממאי מדקתני אם יש בכים מפרנסים אותה לפי כבודה ואמרי' מאי כים וא"ר ארנקי של צדקה ואי ס"ד נ' זוז ממש אם יש בכים כמה יהבינן לה אלא ש"מ נ' זוז פשיטי. ת"ר יתום ויתומה שבאו להתפרנס מפרנסים (אותה לכ') את היתומה ואח"כ מפרנסים היתום מפני שהאיש דרכו לחזור ואין האשה דרכה לחזור. ואי קשיא הא תנן בס"ב דהוריות האיש קודם לאשה להחיות ולהשב אבידה והאשה קודמת לאיש לכסות ולהוציאה מבית השביה ובזמן ששניהם עומדים בקלקלה האיש קודם לאשה בכל מעשיו פי' אשה קודמה לאיש לכסות מפני שבושת האשה מרובה משל האיש ללכת ערומה אבל למזונות האיש קודם וזה להחיות והיכי תני הכא מפרנסים היתומה קודם וא"ל האי פרנסה פרנסת כסות דא"כ אמאי תלי טעמא שאין האשה דרכה לחזור ת"ל משום שמתביישת היא בערמומותה י"ל ברייתא זו מיירי בעיר שיכול היתום לחזור ולהתפרנס אם לא ניתן לו מכים של צדקה ויותר גדולה בושת האשה לחזור משל איש ומתני' דהתם מיירי במדבר או בספינה שאינו מוצא לחזור ואם לא יפרנסנו ימות התם האיש קודם

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com